

КОНВЕНЦИЯ ЗА ЗАЩИТА НА АРХИТЕКТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА ЕВРОПА (РАТИФИЦИРАНА С РЕШЕНИЕ НА ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ ОТ 25 ЯНУАРИ 1991 Г.; ДВ, БР. 13 ОТ 1991 Г. В СИЛА ОТ 1 МАЙ 1991 Г.)

Обн. ДВ. бр.42 от 28 Май 1991г.

Преамбюл

Държавите - членки на Съвета на Европа, подписали тази конвенция, имайки предвид, че целта на Съвета на Европа е да постигне по-голямо единство между неговите членове, по-специално с оглед съхраняване и реализиране на идеалите и принципите, които са тяхно общо наследство;

признавайки, че архитектурното наследство представлява незаменим израз на богатството и разнообразието на културното наследство на Европа, неocenимо свидетелство за нашето минало и общо благо за всички европейци;

имайки предвид Европейската културна конвенция, подписана в Париж на 19 декември 1954 г., и в частност нейния чл. 1;

имайки предвид Европейската харта на архитектурното наследство, приета от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 26 септември 1975 г., и Резолюция (76) 28, приета на 14 април 1976 г., относно адаптирането на националните правни системи към изискванията на едно обединено опазване на архитектурното наследство;

имайки предвид Препоръка 880 (1979) на Парламентарното събрание на Съвета на Европа относно опазването на архитектурното наследство;

отчитайки Препоръка № R (80) на Комитета на министрите към държавите членки относно специалната подготовка на архитекти, урбанисти инженери по градско строителство и по озеленяване, а също така Препоръка № R (81) 13 на Комитета на министрите, приета на 1 юли 1981 г., относно действията, които трябва да се предприемат за закрила на някои занаятчийски професии, застрашени от изчезване;

напомняйки, че е важно да бъде предадена на бъдещите поколения една система от сведения за културата, да бъде подобрена жизнената среда в града и селото и с това да се благоприятствува за икономическото, социалното и културното развитие на държавите и на отделните региони;

потвърждавайки, че е важно да се постигне споразумение относно основните насоки на една обща политика, която би гарантирала опазването и би открийла важността на архитектурното наследство,

се споразумяха за следното:

Определяне на архитектурното наследство

Член 1

За целите на тази конвенция изразът "архитектурно наследство" се счита, че включва следните недвижими имоти:

1. паметници: всички сгради и структури, включително и техните инсталации и

декоративни елементи, които са неразделна част от тях, представляващи забележителен исторически, археологичен, художествен, научен, социален и технически интерес;

2. архитектурни ансамбли: хомогенни групи от градски или селски сгради, представляващи забележителен исторически, археологичен, художествен, научен, социален и технически интерес, които са достатъчно свързани, за да могат да бъдат топографски разграничени;

3. местности: комбинирани произведения на човека и природата, частично застроени и достатъчно характерни и хомогенни, за да бъдат топографски разграничени, представляващи забележителен исторически, археологичен, художествен, научен, социален и технически интерес.

Определяне на имуществата, подлежащи на опазване

Член 2

За точното определяне на паметниците, архитектурните ансамбли и местностите, подлежащи на опазване, всяка страна се задължава да поддържа инвентарни описи и в случай на заплаха за въпросните имущества за подготвя възможно най-бързо съответната документация.

Процедури за правна защита

Член 3

Всяка страна се задължава да:

1. създаде правен режим за защита на архитектурното наследство;
2. осигури в рамките на този режим и съобразно особеностите на всяка държава или регион защитата на паметниците, архитектурните ансамбли и местностите.

Член 4

Всяка страна се задължава да:

1. прилага подходящи разрешителни мерки и мерки за контрол, необходими за осъществяване на правната защита на въпросните имущества;
2. предотвратява обезобразяването, рушенето или разрушаването на защитените имущества. За тази цел всяка страна поема задължението да внесе в своето законодателство, ако това вече не е направено, разпоредби, предвиждащи:
  - a) предаването на компетентно учреждение на проектите за разрушаване или изменение на паметници, които вече се намират под закрила или спрямо които се прилага процедура за тяхното опазване, а също така на всеки проект, засягащ тяхната околна среда;
  - b) предаването на компетентно учреждение на проектите, засягащи архитектурен ансамбъл или част от него или местност, и отнасящи се до следните видове работа:
    - разрушаване на сгради;

строеж на нови сгради;
значителни изменения, които биха засегнали характера на архитектурния ансамбъл или на местността;

с) възможността на държавните органи да принудят собственика на защитаван имот да осъществи определени работи или да осъществят тези работи самите те, ако собственикът не го направи;

д) възможността да бъде експроприирано защитавано имущество.

Член 5

Всяка страна се задължава да забрани пълното или частично преместване на паметник, намиращ се под закрила, освен ако това не се налага от материалното опазване на този паметник. В този случай компетентното учреждение трябва да вземе необходимите предпазни мерки за неговото демонтиране, преместване и монтирането му отново на подходящо място.

Допълнителни мерки

Член 6

Всяка страна се задължава да:

1. осигурява финансова поддръжка в рамките на наличните бюджетни средства от страна на държавните органи в съответствие с техните компетенции на национално, регионално и местно ниво за поддържането и реставрацията на архитектурното наследство, намиращо се на нейна територия;

2. прибягва, ако е необходимо, до фискални мерки, които биха способствували за опазването на това наследство;

3. поощрява частната инициатива в областта на поддържането и реставрацията на това наследство.

Член 7

Всяка страна се задължава да способствува за приемането на мерки, насочени към общо подобряване на качеството на окръжаващата страна в околностите на паметниците, във вътрешността на архитектурните ансамбли и местностите.

Член 8

С цел да се ограничат рисковете от физическо рушене на архитектурното наследство всяка страна се задължава да:

1. подкрепя научните изследвания, насочени към установяване и анализиране на вредното въздействие на замърсяването и целящи да определят средствата за намаляването или премахването на това въздействие;

2. в своята политика срещу замърсяването да взема предвид научните проблеми по опазването на архитектурното наследство.

Санкции

Член 9

Всяка страна се задължава в рамките на своите правомощия да осигури вземането от компетентните органи на подходящи и достатъчни мерки по отношение нарушенията на правото, охраняващо архитектурното наследство. Ако е необходимо, тези мерки могат да се изразяват в задължението на правонарушителя да разруши нова сграда, построена неправилно, или да възстанови първоначалното състояние на защитаваното имущество.

Политика по опазване на архитектурното наследство

Член 10

Всяка страна се задължава да приеме цялостна политика по опазването на архитектурното наследство, която:

1. поставя защитата на архитектурното наследство сред основните цели на териториалното и селищното планиране и която осигурява това изискване да бъде взето предвид на всички етапи както на изработването на планове за развитие, така и на процедурите за даване разрешение за провеждане на определена работа;

2. подпомага програмите за реставрация и поддържане на архитектурното наследство;

3. превръща опазването, развитието и пропагандирането на значението на архитектурното наследство в основен елемент на политиката в областта на културата, околната среда и териториалното планиране;

4. благоприятствува, когато това е възможно, в рамките на процеса на териториално и селищно планиране опазването и използването на сгради, чието значение не би оправдало тяхното опазване по смисъла на чл. 3, точка 1 от тази конвенция, но които имат стойност от гледна точка на окръжаващата градска или селска среда или от гледна точка на жизнената среда;

5. благоприятствува прилагането и развитието на традиционните техники и материали, необходими за бъдещето на архитектурното наследство.

Член 11

Уважавайки архитектурния и историческия характер на наследството, всяка страна се задължава да поощрява:

използването на защитаваното имущество, отчитайки нуждите на съвременния живот;

адаптирането, когато това се оказва възможно, на старите сгради за нови цели.

Член 12

Признавайки, че е важно да бъде разрешен достъпът на обществеността до

защитаваното имущество, всяка страна поема задължението да не допуска последиците от откриването на такъв достъп и по-специално на каквито и да е структурни подобрения да вредят на архитектурния и историческия характер на такова имущество и на неговата околна среда.

Член 13

С цел да се облекчи осъществяването на тази политика всяка страна се задължава в рамките на своята политическа и административна структура да развива ефективно сътрудничество на всички равнища между организациите, отговарящи за опазването, за дейността в областта на културата, околната среда и териториалното планиране.

Участие и асоциации

Член 14

С цел да се увеличи въздействието на мерките, предприемани от държавните органи по определянето, защитата, реставрацията, поддържането, управлението и развитието на архитектурното наследство, всяка страна се задължава да:

1. създаде на различните етапи на вземане на решение структури за информация, консултация и сътрудничество между държавата, местните органи на управление, културните институции и асоциации и обществеността;

2. благоприятствува развитието на меценатството и на асоциациите с идеална цел, действащи в тази област.

Информация и обучение

Член 15

Всяка страна се задължава да:

1. утвърждава в общественото съзнание важността от опазването на архитектурното наследство както като елемент на културната идентичност, така и като източник на вдъхновение и творчество за сегашните и бъдещите поколения;

2. развива за тази цел, използвайки най-вече съвременна комуникационна и развита техника, политика на разпространяване на информация и формиране на общественото съзнание, насочена в частност към:

а) събуждане и увеличаване на обществения интерес още от училищна възраст към опазването на архитектурното наследство, качеството на застроената околна среда и архитектурата;

б) демонстриране единството на културното наследство и на връзките, съществуващи между архитектурата, изкуствата, народните традиции и начините на живот както на европейско, така и на национално и регионално ниво.

Член 16

Всяка страна поема задължението да насърчава обучението в различни професии и групи занаяти, използвани при опазването на архитектурното наследство.

Координация на политиката на европейските държави в областта на опазването на архитектурното наследство

Член 17

Страните се задължават да обменят информация за политиката си в областта на опазването на архитектурното наследство, засягаща такива въпроси като:

1. методите, които трябва да се възприемат по въпроса за инвентаризацията, защитата и опазването на имуществата, отчитайки историческото развитие и прогресивното увеличаване на архитектурното наследство;

2. средствата, чрез които може най-добре да бъде съчетана необходимостта от защита на архитектурното наследство и съвременните нужди на икономическия, социалния и културния живот;

3. възможностите, предлагани от новите технологии, за определяне и регистрация на архитектурното наследство, за борба срещу рушенето на материалите, а също така в областта на научните изследвания, реставрационните работи и методите за управление и развитие на архитектурното наследство;

4. развитието на архитектурното творчество, осигуряващо приноса на нашата епоха към архитектурното наследство на Европа.

Член 18

Страните се задължават да си оказват взаимно, когато е необходимо, техническа помощ под формата на обмяна на опит и на специалисти в областта на опазването на архитектурното наследство.

Член 19

Страните се задължават в рамките на своето национално законодателство или на международните споразумения да поощряват обмена между европейските страни на специалисти по опазване на архитектурното наследство, включително и на преподаватели в тази област.

Член 20

За целите на тази конвенция Комитетът на министрите на Съвета на Европа на основание чл. 17 от Статута на Съвета на Европа създава Комитет от специалисти, натоварен да наблюдава прилагането на конвенцията и в частност да:

1. представя периодически на Комитета на министрите на Съвета на Европа доклади относно политиката по опазването на архитектурното наследство, провеждана от

държавите - страни по конвенцията, относно прилагането на принципите, въплатени в конвенцията, и за своята собствена дейност;

2. предлага на Комитета на министрите на Съвета на Европа мерки по прилагането на разпоредбите на конвенцията, като тези мерки могат да включват многостранни действия, ревизия или поправки към конвенцията, а също така информиране на обществеността за целите на конвенцията;

3. прави препоръки до Комитета на министрите на Съвета на Европа да бъдат поканени държави - нечленки на Съвета на Европа, да се присъединят към тази конвенция.

Член 21

Разпоредбите на тази конвенция не влияят на прилагането на специфичните разпоредби, предвиждащи по-благоприятен режим на защита на имуществата, определени в чл. 1, съдържащи се във:

Конвенцията за защита на световното културно и природно наследство от 16 ноември 1972 г.;

Европейската конвенция за защита на археологическото наследство от 6 май 1969 г.

Заклучителни клаузи

Член 22

1. Тази конвенция е открита за подписване от държавите - членки на Съвета на Европа. Конвенцията подлежи на ратифициране, приемане или утвърждаване. Ратификационните документи, документите за приемане или утвърждаване се депозират при Генералния секретар на Съвета на Европа.

2. Конвенцията влиза в сила на първия ден от месеца след изтичането на период от 3 месеца след датата, на която 3 държави - членки на Съвета на Европа, са изразили съгласието си да бъдат обвързани с конвенцията в съответствие с разпоредбите на точка 1.

3. По отношение на всяка държава членка, която впоследствие изразява съгласието си да бъде обвързана с нея, конвенцията влиза в сила на първия ден от месеца след изтичането на период от 3 месеца след датата на депозиране на ратификационния документ, документа за приемане или утвърждаване.

Член 23

1. След влизането на тази конвенция Комитетът на министрите на Съвета на Европа може да покани всяка държава - нечленка на Съвета на Европа, както и Европейската икономическа общност, да се присъедини към тази конвенция. Решението за това се взема с мнозинство, предвидено в чл. 20 d) от Статута на Съвета на Европа, и с единодушното съгласие на представителите на договарящите страни, имащи право да бъдат представени в комитета.

2. По отношение на всяка присъединила се държава или на Европейската икономическа общност, ако се е присъединила към конвенцията, тя влиза в сила на първия ден от месеца след изтичането на период от 3 месеца след датата на депозиране на документа за присъединяване при Генералния секретар на Съвета на Европа.

Член 24

1. Всяка държава при подписването или при депозирането на своя ратификационен документ, документ за приемане, утвърждаване или присъединяване, да определи територията или териториите, по отношение на които ще се прилага тази конвенция.

2. Всяка държава може във всеки следващ момент с декларация, адресирана до Генералния секретар на Съвета на Европа, да разпространи действието на тази конвенция върху всяка друга територия, посочена в декларацията. Конвенцията влиза в сила по отношение на тази територия на първия ден от месеца след изтичането на период от 3 месеца след датата на получаване на декларацията от Генералния секретар.

3. Всяка декларация, направена на основание точки 1 и 2, може да бъде оттеглена по отношение на територия, определена в тази декларация, чрез нотификация, адресирана до Генералния секретар. Оттеглянето влиза в сила на първия ден от месеца след изтичането на период от 6 месеца след датата на получаване на нотификацията от Генералния секретар.

Член 25

1. Всяка държава при подписването или депозирането на ратификационния документ, документа за приемане, утвърждаване или присъединяване, да декларира, че си запазва правото да не спазва изцяло или частично разпоредбите на чл. 4, точки с и d. Никакви други резерви не се допускат.

2. Всяка договаряща държава, направила резерва съгласно точка 1, може да я оттегли напълно или частично чрез нотификация, адресирана до Генералния секретар на Съвета на Европа. Оттеглянето влиза в сила от датата на получаване на нотификацията от Генералния секретар.

3. Страната, направила резерва по отношение на разпоредбите, посочени в точка 1 на този член, не може да претендира тези разпоредби да бъдат прилагани от друга страна; ако обаче резервата е частична или придружена с условие, такава страна може да претендира за прилагането на тези разпоредби в степента, в която тя ги приема.

Член 26

1. Всяка страна може във всеки момент да денонсира тази конвенция чрез нотификация до Генералния секретар на Съвета на Европа.

2. денонсирането влиза в сила на първия ден от месеца след изтичането на период от 6 месеца след датата на получаване на нотификацията от Генералния секретар.

Член 27

Генералният секретар на Съвета на Европа уведомява държавите - членки на Съвета на Европа, всяка друга държава, присъединила се към конвенцията, и Европейската икономическа общност, ако се е присъединила към конвенцията, за:

- a) всяко подписване;
- b) депозирането на всеки ратификационен документ, документ за приемане, утвърждаване или присъединяване;
- c) датата на влизане в сила на тази конвенция съгласно чл. 22, 23 и 24;
- d) всеки друг акт, нотификация или съобщение, имащи отношение към тази конвенция.

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха тази конвенция.

Съставена в Гранада на 3 октомври 1985 г. на английски и френски език, като и двата текста имат еднаква сила, в един екземпляр, който ще бъде депозиран при Генералния секретар на Съвета на Европа. Генералният секретар на Съвета на Европа ще изпрати заверени копия на всяка страна - членка на Съвета на Европа, и до всяка държава или до Европейската икономическа общност, които са поканени да се присъединят към тази конвенция.